

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ศึกษาการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการศึกษาเฉพาะข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๔๒ คน ซึ่งใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูล ที่ได้รวบรวมมา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) สำหรับหาค่าระดับความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับวัดการกระจายของข้อมูลใช้การทดสอบ ค่าที (t – test), Independent Groups, One – Way ANOVA ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนสำหรับเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference LSD) จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ ในการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ โดยจะสรุปตามลำดับ ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงจำนวน ๑๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๘๓ มีกลุ่มอายุ ๔๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๑๒ วุฒិการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๕๐ อายุราชการ มากกว่า ๑๕ ปี ๑๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๖๙ ขนาดโรงเรียน ขนาดใหญ่ น.ร. ๘๐๑ คน ขึ้นไป จำนวน ๒๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๓๒

๕.๑.๒ ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์

ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๕$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสรุปเป็นรายด้านดังนี้

๑) ด้านทาน ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ด้านทาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๕$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อของด้านทาน พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านทาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒) ด้านปิยวาจา พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ด้านปิยวาจา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๗$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อของด้านปิยวาจา พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านปิยวาจา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓) ด้านอัตถจริยา พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ด้านอัตถจริยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๙$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อของ

ด้านอัตถจริยา พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านอัตถจริยา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔) ด้านสมานัตตตา พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านสมานัตตตา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อของด้านสมานัตตตา พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสมานัตตตา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๑.๓ เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น ของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์เป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปรย่อยของตัวแปรต้น ได้แก่ การจำแนกตามเพศ, อายุ, วุฒิการศึกษา, อายุราชการ, และขนาดโรงเรียน ตามสมมติฐาน ดังนี้

เพศ จากการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

อายุ จากการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม พบว่า ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้คุณธรรมด้าน

สังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

วุฒิการศึกษา จากการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นว่าการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นว่าการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

อายุราชการ จากการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม พบว่า ครูผู้สอนที่มีอายุราชการต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าครูผู้สอนที่มีอายุราชการต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ขนาดโรงเรียน จากการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม พบว่า ครูผู้สอนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าครูผู้สอนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์แตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นคู่โดยภาพรวมของ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยาและด้านสมานัตตตา จำแนกตามขนาดโรงเรียนด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ดังนี้

โดยภาพรวมขนาดโรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนไม่เกิน ๕๐๐ คน มีความเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ น้อยกว่าครูผู้สอนที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อายุราชการ และขนาดโรงเรียน การทดสอบสมมติฐานโดยตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๕.๑ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ตัวแปรต้น	ผลการทดสอบ	
	การใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา	
ปัจจัยส่วนบุคคล	ยอมรับสมมติฐาน	ปฏิเสธสมมติฐาน
๑. เพศ	-	✓
๒. อายุ	-	✓
๓. วุฒิการศึกษา	-	✓
๔. อายุราชการ	-	✓
๕. ขนาดโรงเรียน	✓	-

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ในด้าน ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา

ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ มีปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขกับการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา ในแต่ละด้านดังนี้

ด้านทาน ครูผู้สอนต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะความรู้แนวทางและวิทยาการใหม่ๆให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับทราบ จำนวน ๔ คน ต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษามีใจโอบอ้อมอารีและมีน้ำใจรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เสมอภาคกัน จำนวน ๓ คน และต้องให้ผู้บริหารสถานศึกษาอย่าให้อภัยในความผิดพลาดจากการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชามากเกินไปจนทำให้ขาดความเคารพและไม่เชื่อฟัง จำนวน ๕ คน

ด้านปิยวาจา ครูผู้สอนมีความต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาพูดจาไพเราะสุภาพกับผู้ใต้บังคับบัญชา จำนวน ๔ คน ต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาอย่าพูดเป็นกันเองมากเกินไปกับผู้ใต้บังคับบัญชาจนทำให้ขาดความเกรงใจและความเคารพ จำนวน ๒ คน และต้องการให้

ผู้บริหารสถานศึกษาบางครั้งควรพูดหรือออกคำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยเหตุผลมาก่อน นโยบายโดยคำนึงถึงใจเขาใจเรา จำนวน ๒ คน

ด้านอัตถจริยา ครูผู้สอนมีความต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษามีเวลาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์กับชุมชนและสถานศึกษาให้มากขึ้น จำนวน ๕ คน และต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่อชุมชนในพื้นที่โดยไม่มุ่งหวังประโยชน์เพื่อตนเอง จำนวน ๔ คน

ด้านสมานัตตตา ครูผู้สอนมีความต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในหน้าที่การงานและในด้านต่างๆ อย่างเสมอต้นเสมอปลาย จำนวน ๕ คน และต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รักษาระเบียบวินัยแบบพอดีอย่ามากเกินไป จำนวน ๒ คน

จากปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ควรคำนึงถึงหลักธรรมหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา นำมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของหน่วยงานสถานศึกษาของตนเอง ซึ่งถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการครูทุกคนที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของท่านล้วนมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านคุณวุฒิ และวัยวุฒิ รวมไปถึงอุปนิสัยใจคอที่แตกต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่ข้าราชการครูทุกคนต่างคาดหวังไว้ก็คือ การได้ผู้บริหารที่ดีและมีคุณธรรมเป็นแบบอย่างผู้นำในสถานศึกษา ซึ่งสิ่งนี้มีอาจเกิดขึ้นได้หากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ขาดคุณธรรมและความรู้หลักธรรมในด้านสังคหวัตถุ ๔ และขาดการนำไปบูรณาการใช้จริงในการบริหารงาน

ดังนั้น สิ่งที่เหมาะสมที่สุดก็คือ การสนับสนุนและส่งเสริมในการใช้หลักธรรมคือหลักสังคหวัตถุ ๔ ที่กล่าวมานั้นควรให้เกิดขึ้นภายในหน่วยงานสถานศึกษาอย่างแท้จริง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อข้าราชการครู ที่อยู่ภายใต้การปกครองได้ให้เห็นเป็นแบบอย่าง และคอยกระตุ้นข้าราชการครูให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในสถานศึกษาของตนเอง เมื่อข้าราชการครูในสถานศึกษาเกิดความรู้และเข้าใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ก็จะมี ความเข้าใจที่ดีอันก่อให้เกิดความรักความสามัคคี มีคุณธรรมในการทำงานของตนให้ดียิ่งขึ้นไป

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์

จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันเนื่องมาจากหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักธรรมผู้ประพฤติปฏิบัติดีแล้ว ทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความเคารพรักนับถือ และเกรงใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ **ไพฑูรย์ ขุนอาสา** ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม: ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์” ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ **รภัสตา พานิกุล** ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดหางานของรัฐตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน” ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านและยังสอดคล้องกับการวิจัยของ **พระครูปลัดวันชาติ ยอดดำเนิน** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

๑) **ด้านทาน** จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ครูผู้สอนมีความเข้าใจต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการให้ความรู้ศิลปวิชาการในด้านต่างๆ เป็นขวัญกำลังใจและให้อภัย ไม่ถือโทษโกรธเคืองเมื่อเกิดความผิดพลาดในงาน เป็นผู้ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่หวังจะเป็นสิ่งของเครื่องใช้ตลอดจนถึงทุนทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมของ **พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)** ให้ความหมายของคำว่าทานคือให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือ ทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ และศิลปวิทยา และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **ไพฑูรย์ ขุนอาสา** ได้วิจัยเรื่อง “ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์” ใน

ด้านทานอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พันธุ์สมหมาย บัวจันทร์** ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแคกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่าความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านทานอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พันโทราชนันท์ ธงชัย** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ ๔ ของหน่วยงานสัสดี อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” ในด้านทานอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **รภัสสา พานิกุล** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดหางานของรัฐตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาศูนย์จัดหางานกรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน” ในด้านทานอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระครูปลัดวันชาติ ยอดดำเนิน** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ซึ่งพบว่าความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านทานอยู่ในระดับมาก

๒) ด้านปิยวาจา จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านปิยวาจา โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ครูผู้สอนมีความเข้าใจต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการความเป็นผู้มีวาจาสุภาพเรียบร้อย เป็นผู้มีวาจาสุภาพอ่อนหวาน ยกย่องชมเชยเพื่อให้ผู้ฟังเกิดขวัญกำลังใจ และคอยแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์เพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมของ **พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)** ให้ความหมายของคำว่าปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็น ประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **ไพฑูรย์ ขุนอาสา** ได้วิจัยเรื่อง “ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี” ในด้านปิยวาจาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พันธุ์สมหมาย บัวจันทร์** ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแคกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่าความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านปิยวาจาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พันโทราชนันท์ ธงชัย** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ ๔ ของหน่วยงานสัสดี อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” ในด้านปิยวาจาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **รภัสสา พานิกุล** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดหางานของรัฐ

ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน” ในด้านปิยวาจาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **ปณณธร เรียรชัยพลฤกษ์** ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กร : กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานโรงพยาบาลกรุงเทพ” ในด้านปิยวาจาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระครูปลัดวันชาติ ยอดดำเนิน** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ซึ่งพบว่าความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านปิยวาจาอยู่ในระดับมาก

๓) **ด้านอรรถจริยา** จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านอรรถจริยา โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ครูผู้สอนมีความเข้าใจต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตนที่เป็นสาธารณประโยชน์ต่อหน่วยงานต่อชุมชนและคอยส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกในการทำดีให้กับสังคม ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมของ **พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)** ให้ความหมายของคำว่าอรรถจริยาทำประโยชน์แก่ คือ ช่วยเหลือด้วยร่างกาย และ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไข้ปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **ไพฑูรย์ ขุนอาสา** ได้วิจัยเรื่อง “ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุ ธรรม ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์” ในด้านอรรถจริยาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พันธุ์ศรีสมหมาย บัวจันทร์** ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแคกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่าความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านอรรถจริยาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พันโทราชนันท์ ธงชัย** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ ๔ ของหน่วยงานสัสดี อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” ในด้านอรรถจริยาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **รภัสสา พานิกุล** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดหางานของรัฐตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษา ศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน” ในด้านอรรถจริยาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระครูปลัดวันชาติ ยอดดำเนิน** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจ

ของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ซึ่งพบว่าความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านอรรถจริยาอยู่ในระดับมาก

๔) ด้านสมานัตตตา จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านสมานัตตตาโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ครูผู้สอนมีความเข้าใจต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการเป็นผู้วางตนเสมอต้นเสมอปลาย การประพฤติตนในหน้าที่การทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในงานที่ทำโดยยึดกฎระเบียบเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจอย่างเสมอภาคกับทุกๆ คนโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมของ **พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)** ให้ความหมายของคำว่าสมานัตตตา คือการเอาตัวเข้าสมานทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาคปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุขทุกข์ คือร่วมสุข ร่วมทุกข์ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกันและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **ไพฑูรย์ ขุนอาสา** ได้วิจัยเรื่อง “ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี” ในด้านสมานัตตตาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พันธุ์สมหมาย บัวจันทร์** ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแคกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่าความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านสมานัตตตาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พันโท ราชันย์ ธงชัย** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ ๔ ของหน่วยงานสัสดี อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” ในด้านสมานัตตตาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **รภัสสา พานิกุล** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดหางานของรัฐตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน” ในด้านสมานัตตตาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **ปณณธร เจริญชัยพลกษ** ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กร : กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานโรงพยาบาลกรุงเทพ” ในด้านสมานัตตตาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระครูปลัดวันชาติ ยอดดำเนิน** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ซึ่งพบว่าความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านสมานัตตตาอยู่ในระดับมาก

๕.๒.๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อายุราชการ และขนาดโรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านขนาดโรงเรียน พบว่าครูผู้สอนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาแต่ละส่วนอภิปรายดังนี้

เพศ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการถามความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ไม่ได้แบ่งแยกชาย-หญิง จึงทำให้มีความคิดเห็นของครูผู้สอนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พันตรีสมหมาย บัวจันทร์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ สมรส อาชีพ ประสบการณ์ในการมาใช้บริการ ประเภทของการมาใช้บริการและพื้นที่อยู่อาศัยมีความพึงพอใจ ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รักษ์สา พานิกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดหางานของรัฐตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษา ศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มาใช้บริการจัดหางาน ที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ใช้บริการ มีความพึงพอใจต่อการให้บริการจัดหางานของศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระครูปลัดวันชาติ ยอดดำเนิน ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ประชาชนที่มีเพศ,

อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

อายุ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการถามความคิดของเห็นครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ไม่ได้เจาะจงช่วงอายุของแต่ละคน จึงไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พันธุ์สมหมาย บัวจันทร์** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ประสบการณ์ในการมาใช้บริการ ประเภทของการมาใช้บริการและพื้นที่อยู่อาศัยมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **รภัศรา พานิกุล** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดหางานของรัฐตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มาใช้บริการจัดหางาน ที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ใช้บริการ มีความพึงพอใจต่อการให้บริการจัดหางานของศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระครูปลัดวันชาติ ยอดดำเนิน** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

วุฒิการศึกษา ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการถามความคิดของเห็นครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ไม่ได้เจาะจงช่วงการศึกษาของแต่ละคน จึงไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระครูปลัดวันชาติ ยอดดำเนิน** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **รัชนิวรรณ วรรณพิรุณ** ได้ทำการศึกษา คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่ง

ทะเลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและทุกด้าน แตกต่างกันอย่างเห็นด้านความอ่อนโยน และด้านความไม่โกรธ และไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **บุญเสริม มงคลตา** ได้ทำการศึกษา คุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๒ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนและกรรมการโรงเรียนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กับครูผู้สอนและกรรมการโรงเรียนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีความเห็นต่อการปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **รภัสสา พานิกุล** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดหางานของรัฐตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มาใช้บริการจัดหางาน ที่มีสถานภาพสมรส สถานภาพการทำงาน ระดับการศึกษา และรายได้ที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการจัดหางานของศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ และ .๐๕

อายุราชการ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการถามความคิดของเห็นครูผู้สอนต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ ไม่ได้เจาะจงช่วงอายุราชการและประสบการณ์การทำงานของแต่ละคน จึงไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **รัชนิวรรณ วรรณพิรุณ** ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและทุกด้าน แตกต่างกันอย่างเห็นด้านความอ่อนโยน และความอดทน และไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **เพียรพันธ์ กิจพาณิชย์เจริญ** ได้ทำการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีผู้บริหารสถานศึกษามีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความเห็นต่อสมรรถนะในการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

ขนาดโรงเรียน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๒ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ ทั้งนี้เนื่องจาก ขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกันไป ทำให้จำนวนครูผู้สอนแตกต่างกัน จึงส่งผลทำให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนแตกต่างกัน ซึ่ง

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพียรพันธ์ กิจพาณิชย์เจริญ ได้ทำการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความเห็นต่อสมรรถนะในการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. การบริหารหน่วยงานและสถานศึกษา โดยนำหลักสังคหวัตถุ ๔ เน้นในด้านปิยวาจา (พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน) มาบูรณาการใช้ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากผู้บริหารมีหน้าที่ต้องให้ความช่วยเหลือในการแนะนำและให้ข้อมูลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

๒. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนบุคลากรภายในสถานศึกษา ในการฝึกอบรมคุณธรรมและหลักธรรม เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมศีลธรรมพลังทางสมอง ความมีระเบียบวินัยและความถึงพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ในการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะเป็แม่พิมพ์ที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ

๓. ผู้บริหารควรปลูกจิตใต้สำนึกที่ดีในด้านการส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนมีความพร้อมในการเรียนการสอนในทุกสถานการณ์โดยเน้นการให้ การเสียสละพูดจาไพเราะ อ่อนหวาน การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีกับเยาวชน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงปฏิบัติ

๑. การให้ความรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาแผนงานในด้านการส่งเสริมคุณธรรมและศีลธรรมในสถานศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

๒. ในการบริหารงานควรยึดหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านทาน โดยการให้ความรู้ คำแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน

๓. ในการบริหารงาน ผู้บริหารควรมีการพูดจาที่ไพเราะน่าฟังและให้คำชี้แนะแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยปิยวาจาที่น่าฟัง

๔. ในการบริหารงาน ผู้บริหารควรมีการสงเคราะห์ประโยชน์ ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันในการบริหารจัดการโดยเฉพาะขึ้นเงินเดือนและตำแหน่ง อันเป็นการยึดตามหลักอรรถจริยา

๕. ในการบริหารงาน ผู้บริหารควรมีความสม่ำเสมอภาคในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่เลือกปฏิบัติกับผู้ใต้บังคับบัญชาถือเป็นการยึดหลักสมานัตตตา

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรที่จะศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน สถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน

๒. ควรที่จะศึกษาวิจัยสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานกับผู้ใต้บังคับบัญชา

๓. ควรที่จะส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยตามสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อศึกษาวิจัยความคิดเห็นของข้าราชการครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ต่อการใช้คุณธรรมของผู้บริหารที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานในสถานศึกษา

๔. ควรที่จะมีการเพิ่มเครื่องมือในการทำวิจัยให้มากขึ้น นอกเหนือจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เช่น การสังเกตพฤติกรรม หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงเพื่อที่จะเป็นมาตรฐานในการบริหารงานในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป